

Goda råd om att köpa skorsten och eldstad

När du ska köpa skorsten och eldstad finns det några frågor du bör ställa dig. Vad ska eldstaden användas till? Trivseleldning eller uppvärmning? Värme snabbt eller ska värmen avges hela natten? Ska den användas till matlagning?

Det finns många typer av eldstäder att välja mellan. Förutom pris och utseende finns det mycket annat att tänka på.

Hur ska eldstaden användas?

Beroende på om du ska ha eldstaden för att täcka största delen av ditt uppvärmningsbehov eller om du ska ha den för trivseleldning och som reserv vid elavbrott, ställs det olika krav. Även pris och utseende har betydelse.

Hela uppvärmningsbehovet

Om eldstaden ska användas som huvudsaklig uppvärmningskälla används ett vattenburet uppvärmningssystem. Som uppvärmningsanordning används gas- eller oljepanna, panna med automatisk tillförsel av bibränsle som flis, pellets eller spannmål samt vedeldade pannor med manuell påfyllning. Vedeldade pannor ansluts till ackumulatortank.

Uppvärmning och trivseleldning

För mindre uppvärmningsbehov används en eller flera lokaleldstäder. Det finns tre huvudtyper. Öppna spisar är till för triv-

seleldning. De ger inget värmetilskott att tala om.

Kaminer och spisar ger snabbt mycket värme. De är lämpliga för tillfällig eldning under kortare perioder. Spisarna är även avsedda för matlagning.

Tunga eldstäder som kakel- och täljstensugnar är lämpliga när man vill ha värme under lång tid. De kan täcka en stor del av uppvärmningsbehovet utan att det blir för varmt i rummet där eldstaden står.

Godkända eldstäder

Det finns olika typer av godkännanden som visar att en eldstad uppfyller gällande krav. En förutsättning är att den tillhörande monteringsanvisningen följs. En typgodkänd eldstad uppfyller miljö- och säkerhetskraven i Boverkets Byggregler (BBR). Typgodkännande utfärdas av SWEDCERT, SITAC och SP certifiering. I ett svenskt typgodkännande redovisas vilka krav i BBR som är uppfyllda. Dessutom är installations- och bruksanvisningar granskade och godkända. I och med inträdet i EU kom-

mer de svenska typgodkännandena efterhand att utgå och ersättas av CE-märkta produkter.

P-märkta produkter uppfyller uppställda krav från respektive bransch. De kan vara högre än Boverkets funktionskrav. Det finns P-märkningsregler för lokaleldstäder, pelletsbrännare/kaminer, fliseldningsutrustning samt skorstenar.

Svanenmärkning är en miljömärkning, vars syfte är att vägleda konsumenter att välja de minst miljöbelastande produkterna.

Utsläppskrav

För fastbränsleanläggningar med en effekt upp till 50 kW får utsläppet av organiskt bundet kol (OGC) uppgå till högst 150 mg per m³_n torr gas vid 10 % O₂.

För kaminer och kakelugnar i hus som huvudsakligen uppvärms med annan anordning får utsläppet av organiskt bundet kol uppgå till högst 250 mg per m³_n torr gas vid 13 % O₂. Dessa värden motsvarar det tidigare kravet på 40 mg tjära/MJ. Dessa krav uppfylls av typgodkända, P-märkta och Svanenmärkta eldstäder. ▶

CE-märkning

CE-märkningen visar att tillverkaren intygar att gällande krav enligt EG-direktiven och de harmoniserade standarderna uppfylls. Andra produkter får inte CE-märkas.

En CE-märkt produkt ska ha en handling som visar vilka direktiv som är uppfyllda. Denna handling samt monterings- och driftsanvisningar ska finnas på svenska. Några tillverkare av eldstäder hävdar att deras kaminer är CE-märkta och därför är godkända att installera. CE-märkningen gäller den eldrivna varmluftsfläkt enligt lågspänningsdirektivet. Märkningen säger inget om brandsäkerhet och utsläppsnivåer för kaminer. Idag finns det krav på CE-märkning av oljepannor.

Gällande lagar

Även om vi är med i EU så gäller svensk lag i Sverige. Vid installation av eldstäder och skorstenar gäller plan- och bygglagen samt lagen om tekniska egenskaper på byggnadsverk.

Att tänka på

Rökgastemperatur och skorsten: Äldre halvstensmurade skorstenar är dimensionerade för en högsta rökgastemperatur på 350°C.

Vikt: Golvet där eldstaden ska placeras måste tåla vikten av eldstaden och en eventuell skorsten som ska monteras på den. Överstiger eldstadens vikt 150 kg måste bjälklagets bärrighet kontrolleras.

Besiktning: En nyinstallerad eldstad ska besiktigas av skorstensfejarmästare eller annan opartisk sakkunnig kontrollant.

Rätt skorsten

En eldstad kräver en skorsten som är rätt dimensionerad när det gäller area, höjd samt tekniskt utförande för att motstå höga rökgastemperaturer, kondens med mera. För att få hjälp med detta finns det en europisk standard som ställer krav på hur skorstenar ska märkas.

Enligt europastandarden kan dagens skorstenar godkännas för en högsta rökgastemperatur av 80°C. Därför är det viktigt att det tydligt framgår av installationshandlingarna vad som krävs av skorstenen som ska anslutas till eldstaden.

Enligt Boverkets Byggregler (BBR)

ska skorsten och eldstad passa ihop, inte bara mekaniskt utan även dimensioneringsmässigt, vad gäller temperatur, fukt, motstånd samt tålighet mot sotbrand. De flesta äldre skorstenar är konstruerade för en högsta rökgastemperatur av 350°C, vissa är konstruerade upp till 450°C.

Skorsten för spannmålseldning

För spannmålseldning är det extra viktigt att ha en skorsten som är lämplig för ändamålet. Rökgaserna vid spannmålseldning innehåller klorider som angriper stål kraftigt. Bäst är att använda keramiska rör som tål klorider.

Märkning av skorsten

EN1856-1 T450-N1-S-D22-R33-C50-BO-L20080

Märkningen baseras på en:

Temperaturklass:

T 450 = Maximal tillåten rökgastemperatur 450°C. Kan variera mellan T 080–T 600.

Tryckklass:

N1 = Avsedd för användning med undertryck i skorstenen.

P2 = Avsedd för användning när det råder svagt övertryck mot omgivande utrymme. Finns i klasserna N1, N2, P1, P2, H1 och H2.

Motstånd mot sotbrand:

G = Godkänd. Klarar en sotbrand.

O = Klarar inte en sotbrand eller behöver bytas efter en sotbrand.

Kondenseringsmotstånd:

D (dry) = Klarar torra rökgaser.

W (wet) = Klarar kondenserande (våta) rökgaser.

Värmemotstånd:

R33 = 0,33 m²K/W

Minsta avstånd till brännbart:

C50 = 50 mm till brännbart

Placering:

B = Kan installeras både inom och utom byggnad. C = Schakt

Material:

L60 – Materialkvalitet

100 – Godstjocklek 1,00 mm

Byggnämnan

Vid installation av eldstad eller skorsten krävs en byggnämnan till kommunen. I samband med byggnämnan ska en kon-

trollplan godkännas samt en kvalitetsansvarig utses. Ofta kan ägaren utses som kvalitetsansvarig om byggnadsnämndens förslag till kontrollplan godtas.

Boverkets byggregler

Boverkets Byggregler (BBR) anger de funktionskrav som ska vara uppfyllda. Det är villaägaren som vid besiktningen av den fristående kontrollanten ska kunna visa att installationen uppfyller BBR:s funktionskrav. Enklast görs det idag genom att använda typgodkända produkter eller på något annat sätt certifierade produkter.

Förvaring av ved

För att veden ska bli torr ska den förvaras luftigt under tak, inte under en presenning. Veden som ska eldas kan tas in någon dag innan, men den ska inte torakas på eldstaden eller förbindelsekanalen till skorstenen.

Förvaring av aska

Felaktig förvaring av aska har lett till flera bränder. Aska ska förvaras i ett obrännbart kärl. Det är viktigt att placera kärlet på ett obrännbart material.

Elda på rätt sätt

Följ bruksanvisningens råd om hur du ska elda. Både pyrelldning och forcerad eldning kan leda till brand.

Du kan läsa mer i Svenska Brandskyddsföreningens goda råd-blad om vedeldning.

Mer information

Svenska Brandskyddsföreningen

www.svbf.se

Skorstensfejarmästarnas Riksförbund

www.skorstensfejare.se

Konsumentverket

www.kov.se

Svensk Byggtjänst

www.byggbokhandeln.se

Du kan också läsa mer i Svenska Brandskyddsföreningens goda råd-blad

»Brandvarnare i bostäder« och »Välj rätt handbrandsläckare«.

OM DET BRINNER – RING ALLTID 112

Svenska Brandskyddsföreningen är en medlemsorganisation som arbetar för ett brandsäkrare Sverige. Genom information och utbildning hjälper vi människor, företag och organisationer att ta eget ansvar för sitt brandskydd. Telefon 08-588 474 00. www.svbf.se